

Vergaderjaar 2003–2004 A

29 313 (R 1747)

Verdrag inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Libanese Republiek, met Protocol; Beiroet, 2 mei 2002

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 november 2003

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 21 november 2003.

De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen onderscheidenlijk van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 21 december 2003.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 2 mei 2002 te Beiroet totstandgekomen verdrag inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Libanese Republiek, met Protocol (Trb. 2002, 118 en Trb. 2003, 11)¹.

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft u eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 21 november a.s. over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. G. de Hoop Scheffer

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

TOELICHTENDE NOTA

Algemeen

In deze nota wordt mede namens de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën het op 2 mei 2002 te Beiroet tot stand gekomen Verdrag inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Libanese Republiek toegelicht.

Een verdrag inzake de bevordering en de bescherming van investeringen heeft tot doel investeringen over en weer bescherming te bieden bovenop en ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragspartijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake het onderhavige verdrag heeft plaatsgevonden op initiatief van Nederland.

Het verdrag, dat grotendeels overeenkomt met het Nederlandse modelverdrag, garandeert aan investeerders non-discriminatoire behandeling van investeringen door investeerders van de ene verdragspartij op het grondgebied van de andere verdragspartij. Investeerders hebben met betrekking tot hun investering recht op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die investeerders uit het land zelf krijgen (nationale behandeling), alsmede op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die aan investeerders uit derde landen wordt gegeven. Investeerders hebben recht op de beste behandeling van deze twee. Met betrekking tot de verkrijging van grond in Libanon door niet-onderdanen van de Arabische Liga is een uitzondering op deze behandelingen toegestaan.

Het in het modelverdrag opgenomen artikel over consultaties aangaande de uitleg en interpretatie van het verdrag, is op voorstel van Libanon niet in dit verdrag opgenomen. Dit laat onverlet dat de verdragspartijen elkaar kunnen consulteren.

Het verdrag voorziet verder onder meer in een vrije transfer van betalingen verband houdend met een investering. Er worden tevens regels gesteld omtrent onteigening van een investering. Eventuele geschillen met overheden van het gastland kunnen door de investeerder aan onpartijdige internationale arbitrage worden onderworpen.

Het belang van het verdrag

Het belang van het investeringsbeschermingsverdrag voor Nederlandse investeerders is gelegen in het feit dat het verdrag regels bevat die aan hen voor langere tijd zekerheid verschaffen over de behandeling van hun investeringen. Zij hebben in ieder geval recht op de meest gunstige van de behandeling die investeerders van het eigen land of die uit een derde land genieten. De bescherming die het verdrag verder biedt, zoals het recht op vrije transfer en de regels bij onteigening, blijft bestaan ook als de nationale wetgeving gewijzigd zou worden.

Alle investeringsbeschermingsverdragen die Nederland sluit, zijn gebaseerd op de Nederlandse modelovereenkomst. Deze is in nauw overleg met het bedrijfsleven ontwikkeld en biedt het bedrijfsleven een toezegging tot bescherming van de investeringen in het andere land. Een investeringsbeschermingsverdrag vormt een kader waar het bedrijfsleven in het buitenland een beroep op kan doen als er bijvoorbeeld een investeringsgeschil is of dreigt.

Economie en bilaterale economische betrekkingen met Libanon

De wederopbouw van het in de burgeroorlog (1975–1991) grotendeels verwoeste land begint zijn voltooiing te naderen. Uiteindelijk heeft deze exercitie aanzienlijk meer tijd geveerd dan aanvankelijk was voorzien. De economie is beperkt van omvang. Het industrieel draagvlak is vrij smal en geconcentreerd op kleine (familie-)bedrijfjes. Libanon kent niet meer de ooit zo prominente functie van regionaal financieel centrum.

Het gebrek aan voortgang van het vredesproces in het Midden-Oosten werkt negatief door op de economie. In november 2000 kondigde de toen aangetreden regering aan de vastgelopen economie te willen revitaliseren door middel van een expansief economisch beleid, met name door een toename van de overheidsuitgaven. Op dit beleid is inmiddels teruggekomen. Voor 2002 is het terugbrengen van het begrotingstekort door het verlagen van de overheidsuitgaven en het verhogen van de overheidsinkomsten (invoering van belasting op toegevoegde waarde–BTW en verbetering van inning van belastingen) voorzien.

De buitenlandse investeerders stellen zich vooralsnog terughoudend op. De bilaterale betrekkingen met Libanon zijn gering van omvang. De Nederlandse uitvoer naar Libanon bedroeg ruim in 2001 € 143 miljoen (2000: € 123 miljoen). Deze uitvoer bestond voornamelijk uit voeding en aanverwante goederen (€ 38 miljoen), chemische producten (€ 34 miljoen), machines (€ 35 miljoen) en diverse gefabriceerde goederen (€ 13 miljoen). De Nederlandse invoer uit Libanon was in 2001 ruim € 14 miljoen (2000: € 8 miljoen) en bestond vooral uit chemische producten, machines en vervoermaterieel en fabrieken.

Nederland speelt een ondergeschikte rol bij de wederopbouw van Libanon en investeringen van enige omvang worden (nog) niet gedaan. Met behulp van het (beperkte) export- en financieringsinstrumentarium dat voor Libanon benut kan worden, zijn enige projecten gerealiseerd, zoals het opruimen van de afvalberg in de haven van Beiroet.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegedeling van dit verdrag te wensen.

De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Libanon als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Investeringsbeschermingsverdragen kunnen een stimulans betekenen voor de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures.

De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet daarbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake de behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. De omschrijving van de term investeringen (onderdeel a) is niet limitatief. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringen gedaan door een in het gastland opgerichte rechtspersoon of door een in een derde land opgerichte rechtspersoon die onder toezicht staat van een onderdaan van de andere verdragspartij) (onderdeel b). De definitie van het grondgebied van de verdragspartijen komt overeen met de definitie uit de Nederlandse standaardtekst voor een investeringsbeschermingsverdrag (onderdeel c).

Artikel 2 bevestigt de bevoegdheid van de verdragspartijen om over de

toelating van investeringen te beslissen en om voorwaarden aan investeerders op te leggen.

Artikel 3 gaat over de behandeling die investeringen na toelating op het grondgebied van de andere partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van de investeringen en een verbod tot het nemen van onredelijke of discriminatoire maatregelen jegens de investeerder. Dit wordt nader gespecificeerd als de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen genieten. De voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie, monetaire unie of een vergelijkbare instelling, of uit overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belastingheffing of op grond van wederkerige eenzijdige toezeggingen, behoeven niet aan onderdanen van de andere verdragspartij gegeven te worden. De bepaling inzake de behandeling bij belastingen en dergelijke, is op voorstel van Libanon in het algemene artikel over behandeling geïntegreerd en niet, zoals in het modelverdrag het geval is, in een apart artikel opgenomen. In het protocol bij dit verdrag is vastgelegd dat Libanon een beperkte uitzondering op het beginsel van gelijke behandeling mag handhaven overeenkomstig de bepalingen van het Libanese Decreet 11 614. Op grond van dat decreet worden aan eigen onderdanen en aan onderdanen van landen van de Arabische Liga wat betreft de aankoop van onroerend goed in Libanon voordelen toegekend die niet gegeven worden aan onderdanen van landen die niet tot de Liga behoren. De voordelen voortvloeiend uit het lidmaatschap van de Liga behoeven wat dit specifieke aspect betreft niet aan onderdanen van de andere verdragspartij gegeven te worden.

Artikel 4 garandeert dat alle betalingen die verband houden met een investering kunnen worden overgemaakt in convertibele valuta zonder beperking of vertraging. De opsomming van categorieën betalingen is niet limitatief. Dit artikel garandeert eveneens vrije transfer van de in artikel 6 bedoelde compensatie voor verliezen als gevolg van bijvoorbeeld oorlog of revolutie.

Artikel 5 omschrijft de voorwaarden die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling van een rechtvaardige en eerlijke schadeloosstelling, waarbij de werkelijk waarde van de onteigende investering bepalend is en waarbij een vertraging in de betaling daarvan tot compensatie leidt. De getroffen investeerder heeft het recht op rechterlijke toetsing van de waardebepaling van de investering en van de schadeloosstelling onder dit verdrag. Het eerder publiekelijk bekend worden van onteigening heeft geen gevolgen voor de waardebepaling van de onteigende investering. In het protocol bij dit verdrag wordt nader omschreven welk recht van toepassing is bij het vaststellen van de betekenis van het begrip «publiek belang».

Artikel 7 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering, zoals op grond van de Regeling herverzekering investeringen.

Artikel 8 bepaalt dat het verdrag ook van toepassing is op investeringen gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het verdrag, voor zover deze zijn gedaan in overeenstemming met de wetgeving die gold op het moment van de investering. Het verdrag zal niet van toepassing zijn op geschillen die beslecht of ontstaan zijn vóór de inwerkingtreding van het verdrag.

Artikel 9 behandelt de geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. Voorzien is in een vriendschappelijke oplossing van een geschil (artikel 9, eerste lid). Indien een geschil niet binnen drie maanden vriendschappelijk kan worden opgelost, is de investeerder gerechtigd het geschil te onderwerpen aan een nationale rechter (artikel 9, tweede lid, onderdeel a) of aan internationale arbitrage. In het laatste geval kan een geschil worden voorgelegd

aan het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID), op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (Trb. 1966, 152, laatstelijk Trb. 1994, 126), hierna ICSID-verdrag, zodra beide verdragspartijen het ICSID-verdrag geratificeerd hebben (artikel 9, tweede lid, onderdeel b). Libanon heeft het ICSID-verdrag nog niet geratificeerd. Indien één van beide verdragspartijen geen partij is bij het ICSID-verdrag, kan een geschil worden voorgelegd aan ICSID, onder de Regels inzake de Aanvullende Faciliteit voor Geschillenbeslechting (artikel 9, tweede lid, onderdeel c). Een geschil kan ook worden voorgelegd aan een internationaal ad hoc arbitragetribunaal onder de arbitrageregels van UNCITRAL (Commissie voor Internationaal Handelsrecht van de Verenigde Naties), tenzij andere regels worden overeengekomen (artikel 9, tweede lid, onderdeel d). De verdragspartijen stemmen er in het tweede lid op voorhand mee in dat een geschil kan worden voorgelegd aan de genoemde fora voor internationale geschillenbeslechting. Rechtspersonen, die onderdaan zijn van een verdragspartij en die voordat het geschil optreedt onder toezicht stonden van een onderdaan van de andere verdragspartij worden, in overeenstemming met artikel 25, tweede lid, onder b, van het ICSID-verdrag, beschouwd als onderdaan van de andere verdragspartij (artikel 9, derde lid). De keus voor één van de in het tweede lid genoemde fora voor internationale geschillenbeslechting is definitief (artikel 9, vierde lid).

Artikel 10 omschrijft de behandeling van een geschil tussen verdragspartijen. De voorzitter van het arbitragetribunaal, bedoeld in dit artikel, moet een onderdaan zijn van een derde land (eerste lid).

Artikel 12 geeft aan dat het verdrag een looptijd heeft van 15 jaar, waarna het stilzwijgend wordt verlengd met periodes van telkens 10 jaar, behoudens opzegging met een termijn van zes maanden. In het laatste geval zal een investering nog 15 jaar onder de beschermende werking van het verdrag vallen (derde lid).

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip